

Ensi kuulemalta tuntuu oudolta ajatus siitä, että jo pieni vauva saattaisi hyötyä silmälasien käytöstä. Kun asiaa pysähtyy hetkeksi ajattelemaan, mikään ei tunnu sen luonnollisemmalta. – Näköaistin tai näön käytön ongelmat vaikuttavat lapsen koko kehitykseen. Voi vain kuvitella, mitä kaikkea seuraa siitä, jos lapsi ei saa ensimmäisen vuotensa aikana visuaalisia havaintoja: huomaa kiinnostavaa lelua tai näe kunnolla äidin kasvoja.

aikaan kunnan "herätys" ja nähdään, onko näköaistissa oletettavasti ongelmia. Sen jälkeen sitten tutkitaan, mikä vahvuus on lapselle hyvä.

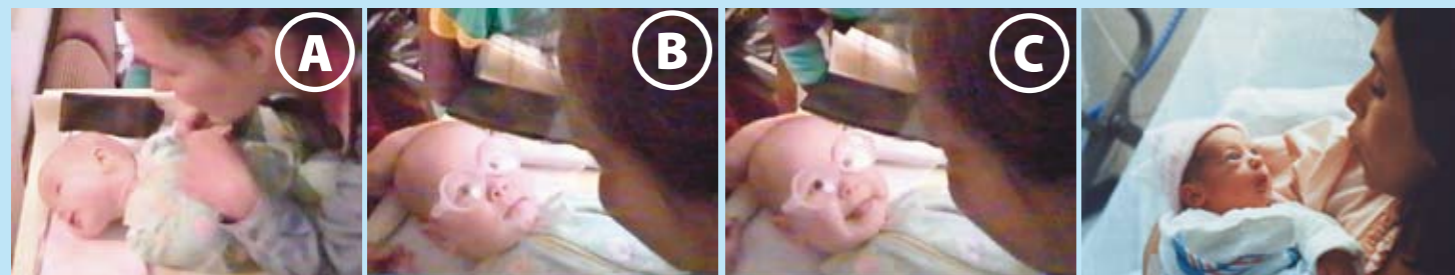
Silmälääkäri, dosentti Lea Hyvärinen tekee lasten näköongelmien parissa urauurtavaa työtä. Nyt eläkkeellä ollessaan hän on keskittynyt viemään tietoa kansainvälisille kentille ja tuomaan sitä sieltä. Haastatteluajankohtana hän ehti yhden viikon aikana tulla luennoimasta Kanadan Banffista, pistäytyä samalla asialla Ruotsin Örebrossa ja pakata laukkunsa uutta, San Fransiscoon suuntautuvaa luentomatkaa varten.

Lapsen näköasioista kiinnostuneiden vanhempien sekä terveydenhoidon ja opetuksen ammattilaisten kannattaa ehdottomasti tutustua Lea Hyvärisen www.leaf-test.fi -sivustoon, jolta löytyy havainnollisissa muodossa

käytössä. Ja koska näkö vaikuttaa lapsen edellytyksiin kehittyä niin oleellisesti, ei ole mitään perusteluja jäädä odottamaan. – Olen nähnyt monta kertaa, miten silmälasit saanut vauva alkaa ihmetellen tutkia omia käsiään – niiden kynsiä ja uurteita ja pieniä yksityiskohtia, jotka hän näkee ensimmäistä kertaa elämässään, Hyvärinen sanoo.

Erityisen dramaattinen vaikutus näkemisellä on lapsen ja vanhemman väliselle kommunikaatiolle. – Äidin ja vauvan emotionaalisen suhteen kehittymisen kannalta voi olla uskomattoman vaikea paikka, jos vauva kääntää aina katseensa pois, kun äiti vie kasvonsa hänen lähelleen. Syytä saattaa kuitenkin olla vain se, että lapsi ei näe lähelle ja kokee näkökenttensä suttuisuuden epämiellyttäväksi.

Hyvärinen korostaa, että monivammaisia lapsia on sen verran vähän, ettei heidän näkö- ja kuulotilanteensa

Vauvakin voi tarvita silmälasit

Fysioterapeutti, NDT Bobath –seniorikouluttaja Liisa Kallinen sanoo, että pienet, vauvan päähän istuvat silmälasit kuuluvat vakiovarusteena hänen terapiareppuunsa. – Minulla on ollut tapana kokeilla terapialapsille laseja siitä saakka, kun heräsin asiaan silmälääkäri Lea Hyvärisen koulutuksissa.

Liisa Kallisen eteen on tullut niin Suomessa kuin Afrikassakin mm. tapauksia, joissa lapsi on tulkittu autistiseksi vain siksi, että hänen näkönsä on niin huono, että edellytykset katsekontaktille ja muulle kommunikaatiolle puuttuvat.

– Ollessani kouluttamassa Afrikassa kokeilin omia lasejani hyvin vaikeasti kehitysvammaiselle, parivuotiaalle lapselle, jota pidettiin autistisena. Reaktio oli silmiinpistävä, kun lapsi heräsi katselemaan, missä hän oikein oli. Kuntoutuskeskuksen henkilökunta kertoi, että kerta oli ensimmäinen laatuaan lapsen elämässä. Tarina jatkui hyvissä merkeissä, sillä lapselle hankittiin omat lasit heti seuraavana päivänä.

Toinen esimerkki on Suomesta. – Ihmettelimme, kun alle 1-vuotias tyttö syöttötuolissa istuessaan katseli aina ulos ja hänen silmänsä liikkuvat, mutta vastapäätä oleva äiti oli lapselle kuin ilmaa, samoin edessä oleva ruokalautanen. Kun lapsi sai plus nelosen lasit lasten sangoilla, hän alkoi syödä itse. Hän ei ollut nähnyt lainkaan lähelle. Vähitellen osoittautui myös, että vaikeasti kehitysvammaiseksi luultu lapsi oli vain lievästi vammaisen.

Mutta miksi niin voimakkaat lasit? – Repussani kulkevien lasien vahvuus on +3,5. Näin siksi, että saadaan

häkellyttävä määrä lapsen näön kehitykseen liittyvää tietoa, vinkkejä lapsen näön monipuoliseen stimuloimiseen ja testistöt lapsen näön tutkimiseen.

Lea Hyvärisen viesti on selvä. – Useimpien terveiden lasten näkö kehitty ongelmitta. Vain jotkut heistä tarvitsevat silmälääkärin tutkimusta ja hoitoa karsastuksen tai toiminnallisen heikkonäköisyyden takia. Mutta jos lapsella todetaan mikä tahansa vamma, näön perusteellinen tutkiminen on aina aiheellista jo vauvaiässä, hän korostaa.

Näin siksi, että tavalla tai toisella vammaisella lapsella on lähes aina ongelmia myös näköaistissaan tai näön

Tilakäsitteen kehittyminen näkö- ja kuulotiedon avulla auttaa motoristen taitojen kehittymistä silloinkin, kun lapsella on primäärinen motorinen vamma. Sellaiset yksinkertaiset asiat kuin valo- ja äänimajakat lapsen kotona rakentavat tilaa. Valomajakoina sopivat lamput ja ikkunat, mutta myös kontrastoivat tummat pinnat, äänimajakkana vanhanaikainen könninkello on erinomainen.

perusteellinen selvittäminen ole mikään ylivoimainen tehtävä, jos tahtoa löytyy. – Suuren osan selvitystyöstä voivat tehdä terapeutit ja opettajat. Perustutkimukset, silmälääkäreiden ja karsastushoitajien tekemä kliininen seuranta, tarvitaan sekä vauvaiässä että säännöllisin väliajoin lapsen kasvaessa. Kouluiässä opetuksen tulisi perustua lapsen näkö- ja kuulotilanteen tuntemiseen. Tällä hetkellä liian monilta lapsilta puuttuvat jopa silmälasit ja perustutkimukset, toiminnallisen näön tutkimuksista puhumattakaan.

Kun maailma kirkastuu

Lea-Test –sivustolta löytyvä kuvasarja, jossa pienen vauvan maailma kirkastuu, kun hänelle kokeillaan silmä-laseja, on klassikko. A. Neljän kuukauden ikäistä vauvaa epäiltiin autistiseksi, koska hän käänsi päänsä pois päin aikuisen kumartuessa juttelemaan hänelle. B. Kun vauvan silmien eteen laitettiin 'lukulasit', jotka tekivät kuvan kirkkaaksi verkkokalvolla, lapsi oli hetken hyvin hämmästyneen näköinen. C. Muutaman sekunnin kuluttua kasvoille levisi ensimmäistä kertaa normaali sosiaalinen hymy. ●

Lapsen kehityksessä kaikki vaikuttaa kaikkeen. Visuaaliset havainnot motivoivat liikkumaan ja mahdollistavat kommunikaation. Kuvissa Sanni, 8 kk, "demovauvana" FYSi:n järjestämässä Lapsen sensomotorinen kehitys ja sen poikkeamat –koulutuksessa, jossa kouluttajana on fysioterapeutti, NDT Bobath –seniorikouluttaja Liisa Kallinen.

